

IVERJE.

Cesar Karl apelira. Poslal je ministrskemu predsedniku grofu Cham Martinicu lastoročno pismo, ki je ponatisnjeno v uradni "Wiener Zeitung." V njem pravi "njegovu veličanstvo:"

"Tretja zima vojne je minila z vsemi težavami, a dasi imamo še nekoliko mesecev pred seboj do nove zetje, vendar lahko pričakujemo, da nam prinese pomlad pomoč. Vztrajati moramo do prihodnje zetje in do tega časa imamo pričakovati dosti trpljenja."

Ampak gospod Karl Habsburg vendar upa, da prebije ljudstvo vse. Hvali prebivalstvo za vse, kar je doslej stonilo in ga poziva, naj stori nadalje vse za blagor države.

Od cesarja seveda ni pričakovati drugačnega mišljenja. Od njega je že to mnogo, da poziva ljudstvo na žrtve "za blagor države," namesto "za blagor dinastije." Tako so vzgajali prince Karla Franc Jožefa, in kar so napumpali vanj, to daje sedaj od sebe. Nobeno mišljenje pa ni zaradi tega sveto in nedotakljivo, ker je cesarsko. Kakor so cesarji okameneli ostanki preteklosti, tako je okamenelo njihovo mišljenje.

Vse za blagor države! To se pravi, da je država nekaj, kar mora biti, kar se mora obraniti in obraniti za vsako ceno in čemu se morajo podrediti narodi, razredi, interesi, skratka vse. Na podlagi te teorije zahteva Karl vse žrtve za blagor države.

Ali teorija je napačna, zato je tudi zahteva neutemeljena.

Karl zahteva nasprotno. Narodi naj unakla razmeram primerna, in se mora izpremeniti, če se izpremenie razmere.

Živi deli človeštva so narodi, ne pa države. Če so interesi države v konfliktu z interesi narodov, se mora unakniti država, ne pa narodi.

Karl zahteva nasprotno. Narodi naj unaknejo svoje interese in svoje pravice na ljubo državi.

Avstrijska država eksistira edino v interesu habsburške kralje. Žrtvovati vse interesom države se pravi torej žrtvovati vse interesom habsburške familije. To bi postalo vsaj deloma nerazumljivo, če bi ta familija kaj dejala narodom; to da ona le jemlje. In cesar ji ni vzela, to naj bi ji narodi še prostovoljno dali.

Če izdaja gospod Karl tak apel, je to znamenje, da je potreben. To mora biti že zaradi tega tako, ker cesarji, navdahnjeni od samega svetega duha in zastopajoči božjega očeta, gotovo ne store nič nepotrebnega. Ne glede na to je pa po drugih vestih iz Avstrije verjetno, da je bil tak apel potreben. Kar se poroča o druginji, o pomanjkanju, o hedi vsake vrste, zlasti pa o nezadovoljnosti in o demonstacijah ljudstva, kaže, da ni prebivalstvo nič več kaj posebno navdušeno za žrtve "za blagor države", ampak da veliko glasneje kliče po miru.

Bilo bi le želeli, da bi postali cesarjevi apeli še "potrebnejši," obenem pa tudi neuspešnejši. Nezadovoljnost v Avstriji ni šele današnji pojav; ali sila države, kar pomeni skoraj toliko kolikor sila dinastije, je zadrževala izraze nezadovoljnosti. Potrebno je, da postane nezadovoljnost vse glasnejša; tedaj dobi tudi zaupanje sama vase in tedaj je mogoče, da se iz nezadovoljnosti v besedi izemni nezadovoljnost v dejanju.

Iz Poljske prihajajo za nemško kajzerstvo neprijetne vesti. Nekaj časa je bila Nemčija tako srečna, da je dobivala simpatije v gotovih poljskih krogih. To je bilo po ustanovitvi takozvane neodvisne Poljske. Pregovor pravi, da je boljji vrabec v roki kakor golob na strehi, in tako je mnogo Poljakov mislilo, da je boljše imeti kos fakično neodvisne Poljske, kakor obtjubljeno a neuresničeno neodvisnost cele Poljske.

Omenjene simpatije so se znatno sevrle, ko je nemška vlada po svojih zastopnikih v rajstagnu in v pruzkem deželnem zboru nekoliko opisala nameravano "neodvisnost Poljske"; iz tistih govorov je bilo namreč spoznati, da bo "neodvisna" Poljska prav tako ali pa še bolj odvisna od Nemčije, kakor je bila prej od Rusije.

Sedaj postaja ta obrat še očitnejši. Iz Varšave poročajo, baje iz avstrijsko-poljskih virov, da je ruska revolucija mogočno razvnela gibanje proti državni uredbi, ki jo uvaja Nemčija. Ruska revolucija je oslabila stališče Nemčiji prijazne frakcije.

Narodni svet, ki je bil prvotno ustanovljen kot nekakšno parlamentarno telo za podporo državnega sveta pri pripravah za ustanovitev novega kraljestva, je prišel na zadnji seji popolnoma v roke protinemskih "pasivistov". Sprejeta je bila resolucija, da je nadalnje trajanje državnega sveta škodljivo in pri volitvi izvrševalnega odbora so bili zagovorniki nemških načrtov porazeni. Ta odbor kontrolirajo sedaj takozvani pasivisti, ki odklanjajo vsako podporo nemškemu režimu in priporočajo, da se počaka na nadaljnjo akcijo Rusije.

Iz Stockholma pa ima "Exchange Telegraph Company" sledeče poročilo: "Časopis Dagens Nyheter javlja, da se vrše priprave za konferenco zastopnikov iz vseh delov poljskih dežel. Poljski delegati iz ruske, nemške in avstrijske Poljske so prišli v Stockholm. Med njimi so vojaški častniki, posestniki, politiki, celo člani vlade, ki sta jo ustanovili Avstrija in Nemčija."

Tudi to so znamenja časa. Ko se je pričela vojna, ni ne ena vlada mislila na ustanovitev ne-

odvisne Poljske. Več kakor smela bi bila trditve, da je imela katerakoli vlada celo tak cilj v svojem programu. Car je pa obetal Poljakom avtonomijo po vojni — ali obljube za dobo po vojni so zapisane v vodo. Nemška vlada je pozivala Poljake na upor proti Rusiji, ali njen tedanji namen je bil osvojitve Poljske.

Ne glede na to, kakšni so bili nameni te ali one vlade, je pa spravila vojna poljsko vprašanje na površje in sedani ni več moči pogrezniti na dno. Poljsko vprašanje spada gotovo med najvažnejše probleme v Evropi. Dokler ni bilo vojne, je povzročalo trajno politično mrzlico. Sedaj, ko mu je vojna povečala pomen, je narasla tudi njegova važnost za Evropo. In če se to vprašanje ne reši zadovoljivo, bo vznemirjalo Evropo veliko bolj, kakor pred vojno.

Velik pomen mu je dala vojna. Še povečala ga je ruska revolucija. Vsi ti problemi sedaj zahtevajo in žugajo; zahtevajo rešitev, in žugajo z upori, z nacionalnimi boji, sploh s trajnim vznemirjanjem, če se ne rešijo.

Tudi poljsko vprašanje ni edino v Evropi; celo rajdo jih vidimo na vseh koncih in krajih. In nikakor drugače jih ni mogoče odpraviti, kakor z njih rešitvijo.

Na raznih socialističnih konferencah, v socialističnih izjavah in resolucijah je bila med mirovnimi pogoji izrečena zahteva po enakih pravicah za vse narode. Tak glasovi so prihajali iz Londona, Skandinavije, Italije, Rusije, tudi od socialistične manjšine v Nemčiji; in tudi iz Amerike. Kdor smatra to za nacionalizem, je kratkoviden. V interesu socialistične Internacionale je tak mir, ki odpravi vsaj one vzroke vojne, katere je v sedanjosti mogoče odpraviti; to je v prvi vrsti nacionalno zatiranje narodov. Da se podeli narodom nacionalno neodvisnost, je zahteva pravičnosti, slovesno priznana od Internacionale; a zahtevajo jo obenem interesi socialistične Internacionale same, ki potrebuje prostejšo pot za razredni boj.

A če hoče socializem to doseči, tedaj je nadvse važno, da si pribori glas pri mirovnem pogajanju. To je velika naloga, v mnogih pogledih težka naloga, ali od nje je odvisen velik del bodočnosti narodov in bodočnosti socialističnega gibanja.

Časopis "Politiken" v Stockholmu je objavil pismo znanega nemškega socialisti Franz Mehringa v Berlinu, ki ga je socialni predsednik ruskega sveta delavcev in vojakov sodrugu Čeidzu. Mehring pravi, da odklanja skupina nemških mednarodnih socialistov — to je manjšina — udeležbo na vsaki konferenci, na kateri bo zastopana večina nemške socialno demokratične stranke. Mehring poziva ruske socialiste, naj odklonijo poslanca Suedekuma, člana omenjene večine, in njegove tovaršice. Mehring zagotavlja, da govori tudi v imenu Liebknechta in Roze Luksenburgove, ki sta v zaporu.

Ta izjava se nanaša v prvi vrsti na nameravano konferenco v Stockholmu in po njej se mora soditi, da smatra nemška manjšina večino za izvrševalko vladnih načrtov. Samo zaradi tega, ker ima Scheidemannova frakcija v tem ali onem vprašanju drugačno mnenje, ne bi Liebknechtova skupina šla tako daleč, da bi odklonila celo udeležbo na skupni konferenci in priporočila Rusom, naj zavrnejo Suedekuma in njegove tovaršice.

Iz tega bi se lahko kaj naučili tisti sodrugi v Ameriki, ki mislijo, da je radikalno zagovarjati separaten mir med Nemčijo in Rusijo, ter imenujejo "zdajalce socializma" tiste, ki se bojujejo proti takemu miru.

Suedekumova misija ima namen, da pridobi ruske socialiste za separaten mir. A radikalni Liebknechtovi kličejo Rusom: Pokažite jim vrata!

Scheidemannova skupina se hoče udeležiti konference v Stockholmu, kakor je že prej iskala stike z ruskimi socialisti, zato, da zagovarja separaten mir.

A Liebknechtovi pravijo: Ne gremo tja, kjer bodo Scheidemannovi.

Logičen sklep iz tega kaže, da ni Liebknechtova skupina nikakor za separaten mir. In tisti, ki so vedno sličili Liebknechtove pristaje za edine prave socialiste, bi morali ostati dosledni. Vidimo pa, da soglasno v tem velevažnem vprašanju mi z Liebknechtovi, ne pa naši "radikalci."

Nemška manjšina ima gotovo dobre razloge za svoje stališče. Separatni mir je nedvomno nevaren ruski revoluciji. Saj ni treba misliti, da so vsi caristi na Ruskem umrli. Oni le čakajo na ugodno priliko, da bi dvignili glave; to priliko bi jim podal separaten mir. Mednarodni socialisti v Nemčiji pa vedo, da ne bi bila zmaga reakcije na Ruskem ne bi silen udarec za svobodo v Rusiji, ampak tudi za demokracijo v drugih deželah.

Separatni mir bi okrepčal nemško vlado. Moč, ki bi jo s tem pridobila, bi se pa neizogibno obrnila zoper socializem in sicer v prvi vrsti zoper tisto strujo, ki je ostala mednarodna.

Tisti, ki nas izključujejo iz Internacionale, ker nasprotujemo separatnemu miru, bodo torej morali izključiti tudi Mehringa, Liebknechta in Roze Luksenburgovo, in menda vso nemško manjšino sploh.

V take zagate prihaja radikalizem, ki nima stvarne podlage.

Dejala mnogomnoštva. Mohamedanci, Mormoni in še nekateri drugi narodi si smejo vzeti po več en. V Tibetu pa je dovoljeno mnogomnoštvo. Tam sme imeti žena po dva ali tri možje. Tibetanci so baje tako mirne narave, da se med seboj docela dobro razumejo, v hiši vladata prijateljstvo in ljubezen. Može si le po razdeli med seboj delo in delajo skupaj. Kar se tiče otrok, odloči ženska, kdo jih ima rediti in kdo se sme imenovati njihov oče.

JAKO VAŽNO VPRAŠANJE? "Ali sem še postal zaostal na račun za "Proletarca"? Se ne!

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVANJU BANKE EVANE "CLEARING HOUSE"

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorom "Clearing House"?

Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogu nadzorovanju od uradnikov tega zavoda. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto.

Izvedeni natančno preiščejo stanje vsake banke. Vso gotovino preštejejo, pregledajo vse note, varščine, vknjižbe in druge vrednostne listine, se prepričajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvedenci kakke slabosti ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost v svojih knjigah. Če banka drzno špekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odzamejo, kakšni banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasn dokaz, da ima dobro imovino, da je njen kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno.

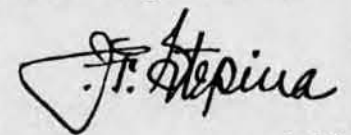
Načrt za nadzorovanje bank potom Clearing House je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Housem. Ako je šlo na ali drugi banki slabo valed panike ali vojske, so ji takoj priskočile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnilo zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako uspešen, da so povsod, kjer koli se nahaja kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Housem, je pod njegovim nadzorom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet popolnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois.

Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kedar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipoteknih bondiv.

predsednik. AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE Blue Island Ave., vogal Loomis in 18. ceste.

SORO Prirepen po načinu, ki ga je rabil star moder menih. SORO se je izkazal čudovito uspešnem za krče zelodcu in trebuhu, bola vrat, nadohu, glavobol, izgubo teka, prehlad v glavi, itd. itd. Priredi za ista kompanija, ko dela glavni "Pain Expeller" staro vredno sredstvo za vrgenje. Pamenen človek ima eno steklenico vedno pri rokah. 20c in 50c v vsaki lekarni. Li pa pri F. AD. RICHTER CO. 74-80 Washington Street, NEW YORK

Central Hotel Conemaugh, Pa. **Fred. Mosebarger,** LASTNIK.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Sadržavnik za notranje belomni in rancobnik. Sadržavnik za preiskava bropislanje—plašni je le odpravila. 1926 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 8 p. pol.; od 7 do 9 sveder. Izvem Chicago sredi belotki naj plišje slovensko.

CARL STROVER Attorney at Law Zastopa se vsak sodiških. Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah. Št. sobe 1009 133 W. WASHINGTON STREET CHICAGO, ILL. Telefon: Main 3929

Moderno urejena gostilna VILLAGE INN s prostranim vrhom za goste. MARTIN P. ... Ogden Ave., blizu cestno železnice postaje, Lyons, Ill. Telefonska št. v.: 224 m.

Ako želiš čitati najnovejših in dobre novice, potem se naroči na "Milwaukee Leader" največji socialistični dnevnik vzhodni socialistični dnevnik vzhodno od mesta New York. Stane 25c na mesec. Milwaukee, Wis.

LOUIS RABSEL moderno urejen salun NA 480 GRAND AVE., KENOSHA, WIS. Telefon: 1199

Ena najboljših socialističnih revij v angleškem jeziku v Ameriki je: "INTERNATIONAL SOCIALIST REVIEW." — Izhaja mesečno in stane \$1.00 na leto. Naslov: Int. Soc. Review, 341 E. Ohio St., Chicago, Ill.

MODERNA KNIGOVEZNIŠKA Okusno, hitro in zpešno delo za privatnike in društva. Sprejemo naročila tudi izven mesta. Imamo moderno stroje. Nizke cene in poštena postrežba. **BRAJTE HOLAN,** 1633 Blue Island Ave., Chicago, Ill. (Adver.)

SLOVENCI pristopajte k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si devnik "Prosveta". List stane za celo leto \$3.00 pol leta pa \$1.50.

Vstanavljajte nova društva. Dese članov (je) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave Chicago, Ill.

Naivečia slovanska tiskarna v Ameriki je **Narodna Tiskarna** 2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebnice kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka **F. KERŽE CO.,** 2711 South Millard Avenue, CHICAGO, ILL. Cenike prejmete zastonj. Vse delo garantirano.

Edini slovenski pogrebnik MARTIN BARETINČIČ 324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

V teh dnevih velike druginje hi se moral vsakdo varovati pred boleznijo, ki pomeni velike izdatke za hišo. Popolna resnica je v pregovoru: "Forewarned is Forearmed". Slaba prebava glavobol, zguba okusa, splošna slabost, vsi taki znaki vas opozorjujejo, da iščete zanesljivega zdravnika — malo pozornosti vašim črevam, bo vam pomoglo preprečiti sitne nepriroke.

Trinerjevo Ameriško Zdravilno Grenko Vino

je tisto zdravilo, katerega potrebujete v takih slučajih. Isto izčišči čreva, odstrani zbrano neporabno tvarino, v kateri se rode in množe razni bacili, pomaga prebavi, povrne okus in ojači kri in želodec, ki so potem vstanu braniti se pred večino napadajočih bacilov. aZ gori označene sluhače, nadalje za nervoznost, želodčne nepriroke pri ženskah ob času življenjske preembe, kakor tudi pri premogarih v premogarskih okrajih, itd., je priznano to zdravilo za najboljše izmed vseh enakih pripravkov. To vino je pripravljeno iz grenkih zelišč, korenin in lubja, ki imajo znane zdravilne moči in iz čistega, naravnega, močnega rdečega vina. Isto je dobro tudi za najbolj občutljiv želodec. Cena \$1.00. V lekarnah.

Trinerjev Liniment

vam prinese v hišo pravo družinsko zdravilo. Je nepreskoljiv za revmatizem in nevralgijo, je izvrsten pri ponesečenju, za zvijenje, oteklino, okorel vrat, itd. Je jako poživljajoč za utrujene mišice po težkem delu ali dolgi hoji. Cena 25 in 50c v lekarnah, po pošti 35 in 60c.

Trinerjev Cough Sedative je najbolj zanesljivo zdravilo zoper prehlade in kašelj, hripavost, vnetje sapnika, nadohu, itd. Cena ista kakor za liniment.

Trinerjeva zdravila so dobila najvišje mogoče nagrade na mnogih mednarodnih razstavah. Zadnje nagrade: Zlata kolajna—San Francisco, 1915, Grand Prix—Panama, 1916.

JOS. TRINER kemik izdelovalec, 1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

AD. ZAMSKY Artistični Slovanski Fotograf Posebno pozornost za slike novoporočencem. Obiščite nas, in prepričajte se! 1255 W. 18th St. Med Throop in Allport ulico.

ZENSKI "RAJ". Prvotno je vladal skoraj pri vseh narodih matriarhat, t. j. materska oblast, sedaj pa vlada do malega povsod patriarhat, t. j. očetovska oblast. To se pravi, oče ima glavno besedo v hiši in v javnosti, ženska pa mora molčati. Vendar pa se dobe še okrajni, kjer vladajo ženske. Tak ženski raj je dežela Menangkabanov na otoku Sumatri. Tukaj so ženske izključne

gospodarice. Ženske so lastnice zemlje in hiš; po materah se imenuje rodbina. Posestvo podeduje vedno najstarejša hči. Če mati nima nobene hčere, pa je dedinja hči najstarejšega materinega brata. Ko se dekle omoži, dobi kos zemlje, samo ob sebi je razumljivo, da jej mož pomaga obdelavati to zemljo. V resnici pa ženske prav malo delajo in skoraj ničesar ne prispevajo za vzdrževanje rodbine.

Nasprotno dobe možki mesečno gotove zneske za svoje potrebe. V največjem času prihajajo Holanci k Menangkabanom ter imajo priliko pri Holandcih kaj zaslužiti. In od tega časa si izkušajo možki pridobiti gospodarsko neodvisnost. Ženski svet menangkabanov je s to izpremembo baje popolnoma zadovoljen, kar kaže, da ne smatra svojega stališča za — raj.